

ТАҚРИЗ

ба диссертатсияи **Бозоров Хушвахт** “Асосҳои методии ташаккули малакаҳои фаъолияти мустақилонаи омӯзиши забони модарӣ ва инкишофи зеҳнии талабагони синфҳои ибтидоӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.02 - Назария ва методикаи таълиму тарбия (13.00.02.04 - Назария ва методикаи таълими фанҳои гуманитарӣ (тахсилоти миёнаи умумӣ)).

Рисолаи доктории Бозоров Хушвахт - “Асосҳои методии ташаккули малакаҳои фаъолияти мустақилонаи омӯзиши забони модарӣ ва инкишофи зеҳнии талабагони синфҳои ибтидоӣ” аз мавзоти муҳимми илми педагогикаи ватанӣ буда, ба пажӯҳиши асосҳои илми ташаккули малакаҳои фаъолияти мустақилонаи хонандагони хурдсоли мактабхон ҳини омӯзиши забони модарӣ ва инкишофи зеҳнии онҳо бахшида шудааст.

Муаллиф бесабаб ба ин мавзӯ тавачҷуҳ накардааст, зеро таълим ва омӯзиши забони модарӣ аз рукнҳои асосии ташаккули зеҳнӣ ва донишандӯзии хонандагони синфҳои ибтидоӣ махсуб меёбад. Ҳар қадар талабагон захираи бойи луғавӣ дошта, асосҳои илми забоншиносиро бо дарназардошти хусусиятҳои фонетикӣ, грамматикӣ, имло, аломатҳои китобат сарфаҳм раванд ва қобилияти нутқ кардан ва муоширати озодро бо баёни фикру мулоҳизоти хеш омӯзанд, ҳамон қадар дар омӯзиши фанҳои дигарӣ мактабӣ пешқадам хоҳанд шуд.

Донишдони забони модарӣ – калиди дари ҳамаи фанҳои мактабӣ аст ва дар ин рост талабагони синфҳои ибтидоӣ ҳар қадар тавоноӣ ва салоҳиятмандӣ касб кунанд, ҳамон қадар сатҳи суҳанронӣ, муошират ва малакаи фикрронии онҳо афзун хоҳад ёфт.

Диссертант таълими забони модариро дар партави муносибати босалоҳият ба таълим дар синфҳои ибтидоӣ роҳандозӣ намуда, моҳият ва мазмуни аслии муносибати босалоҳият ба таълимро аз нигоҳи методологияи илмӣ мавриди баррасӣ қарор додааст. Махсусан тавачҷуҳи

муаллиф ба асосҳои методи ташаккули малакаҳои фаъолияти мустақилона ва инкишофи зеҳнии талабагони синфҳои ибтидоӣ равона гардида мушкилоти мавҷуда оид ба азбар намудани қоидаву қонунҳои забон, истифодаи онҳо дар нутқи шифоҳӣ ва хатӣ дар заминаи муносибати босалоҳият ба таълим арзёбӣ шудааст. Дар рисолаи докторӣ методикаи ибтиқории ташкили фаъолияти таълимии мустақилона дар рушди зеҳнӣ забонии талабагони хурдсол, низоми мурағабӣ машқҳо ва матнҳои таълимӣ дар робита ба ташаккули нутқи мурағабӣ қарбаст ва пешниҳод гардидааст.

Ба ақидаи муаллиф мушаххас намудани мазмун ва мундариҷаи таълими фанни забони тоҷикӣ дар синфҳои ибтидоӣ, таҳлили вазъи таълим ва омӯзиши забони тоҷикӣ, мутобиқати китобҳои дарсӣ бо барнома ва дастурҳои таълимӣ маҷмӯи масъалаҳоеанд, ки фаъолияти педагогии омӯзгорро дар раванди таълим ва омӯзиши забони модарӣ муваффақ мегардонанд.

Муаллиф дар роҳи муайян намудани метод ва усулҳои босамари таълими забони модарӣ дар партави муносибати босалоҳият ба таълим, сабабҳои мавҷудияти душворихо дар самти татбиқи амалии муносибати босалоҳият ба таълим андешаронӣ қарда, чунин мешуморад, ки омӯзиши забони модарӣ бояд бо низоми коммуникативӣ-салоҳиятмандӣ ҷараён гирад. Дар ин равиҷа фаъолмандии хонандагон ва ташаккули малакаҳои мустақилонаи онҳо дар иртибот ба дарки матнҳои дар китоби дарсӣ овардашуда ба рушди зеҳнии талабагон мусоидат хоҳад кард. Дар ин хусус дар автореферати диссертатсия маълумотҳои дақиқ ва оморӣ тавассути таблитсаҳо ва диаграммаҳо фароҳам омадааст.

Рисолаи унвонҷӯй Бозоров Хушвахт нахустин пажӯҳиши илмӣ дар соҳаи лингводидактикаи ватанӣ буда, дар он қорқарди асосҳои илмӣ-методии таълими забони модарӣ дар синфҳои ибтидоӣ дар робита бо муносибати босалоҳият ба таълим ба амал оварда шуда, мушкилот дар самти татбиқи амалии ин падидаи нав ошқор қардла шудааст.

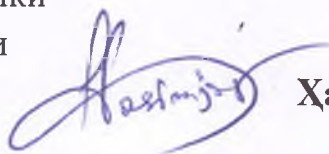
Чамъбасти маълумотҳои кори озмоишӣ-таҷрибавӣ дар самти ташаккули малакаҳои фаъолияти мустақилона ҳини омӯзиши забони модарӣ ва инкишофи зехнии талабагони нишон медиҳад, ки дар заминаи матнҳо ва машқҳои гуногун талабагон ба фазои салоҳияти забонӣ ва коммуникативӣ дар сатҳи талаботи стандартҳои фанӣ ва барномаи таълимӣ сари вақт ва босамар ворид мешаванд. Муаллиф зимни пешниҳоди амсилаи таълимӣ сатҳи донишандӯзӣ, ташаккули маҳорат ва малакаи хонандагонро дар муқоиса ба таълими анъанавии забони модарӣ арзёбӣ намуда, татбиқи онро дар раванди таълим муҳим меҳисобад.

Мазмун ва мухтавои диссертатсия дар якҷанд мақола ва гузоришоти илмӣ, маъруза ва баромадҳо дар конфронсҳои гуногун тарҳрезӣ шудааст.

Автореферати мазкур бо забони илмӣ таҳия гардида, диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.02 - Назария ва методикаи таълиму тарбия (13.00.02.04 - Назария ва методикаи таълими фанҳои гуманитарӣ (тахсилоти миёнаи умумӣ) ҷавобгӯ ва муаллифи он Бозоров Хушвахт сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси зикршуда мебошад.

Муқаррир:

доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забон ва адабиёти тоҷики факултети забонҳои Шарқи МДТ-и “ДДХ ба номи акад. Б.Ғафуров”

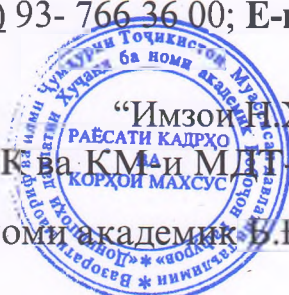

Ҳамробоев Насимҷон

Маълумот барои тамос:

734700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Хучанд, гузаргоҳи Мавлонбеков, 1
Тел: (+992) 93- 766 36 00; E-mail: knasim@mail.ru

“Имзони Ҷ. Ҳамробоевро тасдиқ мекунам”
Сардори РК ва КМ-и МДТ-и
“ДДХ ба номи акад. Б.Ғафуров”

Ҳусейнова З.А.

10.12.24